

kirjaamo@lvm.fi

Viite: LVM/2366/01/2017

Lausuntopyyntö kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmasta

Suomen Latu on valtakunnallinen ulkoilujärjestö, jossa on noin 84 000 jäsentä. Tavoitteemme on, että jokainen löytää itselleen sopivan ja mielekkään tavan liikkua luonnossa. Tämän vuoksi tarkastelemme kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaa erityisesti ulkoilun ja liikunnan edistämisen näkökulmasta. Kiitämme lausuntopyynnöstä ja lausumme edistämishjelmasta seuraavaa.

JALKAKÄYTÄVÄT JA PYÖRÄTIET OVAT SUOMEN TÄRKEIN LIIKUNTAPAIKKA

Luonnonvarakeskus on tehnyt seurantatutkimusta suomalaisten ulkoilusta (Luonnon virkistyskäytön valtakunnallinen inventointi, LVVI-tutkimus). Sen mukaan noin 70 % aikuisväestöstä harrastaa kuntokävelyä, reilut 20 % sauvakävelyä ja noin 50 % pyörälenkkeilyä.

Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan pyöräilyä harrastaa liki 140 000 ja juoksulenkkeilyä liki 150 000 lasta ja nuorta. Saman tutkimuksen mukaan 1 790 000 aikuista harrastaa kävelylenkkeilyä ja 845 000 pyörälenkkeilyä.

Kävely on suomalaisten suosituin ulkoilumuoto. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan eniten käytettyjä liikuntapaikkoja olivat kevyen liikenteen väylät sekä ulkoilureitit. Ne ovat siten suomen tärkein ja kansanterveydellisesti merkittävä liikuntapaikka.

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen vapaa-ajan liikuntana ja sen merkitys ei näy lausuttavana olevassa luonnoksessa kulkutapanäkökulman ohella

riittävästi. Vapaa-ajan liikunnan olosuhteilla on vaikutusta liikkumisen määrään ja siten ohjelma edistää myös harrasteliikuntaa. Ohjelmalla tehdään siten liikuntapolitiikkaa ja se koskee vahvasti mm. kuntien liikuntatoimia.

KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLIEN SIIJOITTAMINEN

Merkittävä osa vapa-ajan ulkoilukäynneistä kohdistuu alueille, missä on metsäistä ympäristöä. Erilaiset taajamametsät, puistot ja pienetkin viheralueet ovat tällaisia.

Vihreässä luontoympäristössä liikkuminen lisää tutkitusti liikunnan tuomia henkisiä ja fyysisiä terveyshyötyjä. Jotta kävelyllä ja pyöräilyllä suunnitellut väylät olisivat houkuttelevia ja vetovoimaisia, tämä tulisi ottaa niiden suunnittelussa ja ympäristön hoidossa huomioon.

Arkiliikkumisen näkökulmasta matkaketjut työpaikalle, kouluun ja asioimaan ovat tärkeitä, ja niistä puhutaan myös luonnoksessa.

Haluamme korostaa kävely- ja pyöräilymahdollisuuksien parantamista myös lähiviheralueille ja virkistysalueille. Niiden saavutettavuus mahdollisuuksien mukaan ilman autoa on tärkeää.

Metsäinen ympäristö on tärkeä liikkumispaikka kävelijöiden lisäksi mm. polkujuoksijoille, maastopyöräilijöille ja monen muun lajin harrastajille.

Yhdyskuntasuunnittelun, arkiliikunnan, kävely- ja pyöräilyolosuhteiden ja useiden muiden ulkoliikuntalajien olosuhteiden kehittämiseksi on tehty töitä mm. Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla, joka on tuottanut monipuolisen, kaavoittajia, päättäjiä ja kansalaisia palvelevan sivuston <http://www.liikuntakaavoitus.fi/>. Työtä on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Suomen Latu on toiminut hankkeen ohjausryhmässä.

TALVIKÄVELY

Haluamme korostaa kevyen liikenteen väylien talvikunnossapidon tärkeyttä. Erityisesti talvella monet paljon käytetyt ulkoilureitit kuntien virkistys- ja ulkoilualueilla ja sulan maan aikana käytettävissä olevat muut reitit joko valmistetaan laduiksi tai niitä ei talvikunnossapidetä lainkaan. Suuri osa poluille suuntautuvasta kävely-, juoksu- ja pyörälenkkeilystä loppuu silloin kokonaan, tai siirtyy talvikunnossapidetyille väylille. Tarve korostuu taajamien lähellä, missä lähiulkoilualueelle kohdistuva ulkoilupaine on suuri. Laadukkaiden ja miellyttävässä ympäristössä kulkevien, talvikävelyyä soveltuvien kevyen liikenteen väylien tarjonta vähentää laduilla kävelyn tarvetta.

TAAJAMIEN VÄLISET PYÖRÄTIET JA VERKOSTOMAISUUS

Luonnoksessa mainitaan valtakunnallinen panostaminen taajamien välisiin pyöräteihin. Kannatamme ajatusta, sillä vapaa-ajan liikunnassa taajamien väliset pyörätiet ovat hyvin käytettyjä pyörälenkkeilyyn. Turvallisina ja laadukkaasti ylläpidettyinä ne mahdollistavat myös perheiden pyörälenkkeilyn.

Vapaa-ajan liikunnassa on tärkeää, että taajamat ja erilaiset viheralueet ja niitä yhdistävät kevyen liikenteen väylät muodostavat verkostoja, joita pitkin voi suunnitella tarpeitaan vastaavan pituisia, mielekkäitä reittejä. Verkostomaisuus mahdollistaa lapsiperheelle lyhyen pyörähdyksen ja kuntoilijalle usean kymmenen kilometrin mielekkään pyörälenkin.

PYÖRÄTEIDEN JA JALKAKÄYTVIEN LAATU

Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi on erittäin tärkeää huomioida jalkakäytävien ja pyöräteiden määrän ohella niiden laatu. Pelkkä määrän lisääminen ei lisää niiden käyttöä, ellei laatu ja liikuntaympäristö vastaa käyttäjien tarpeita.

RAHOITUS

Kevyen liikenteen väylät ovat suosittu ulkoilupaikka. Yhteiskunnalle ne tuovat joukon muita hyötyjä. Puollamme vahvasti riittävän rahoituksen varaamista olosuhteiden parantamiseksi.

Tällä hetkellä valtion liikenneinvestoinneissa ei huomioida lainkaan terveysliikunnan näkökulmaa. Mielestämme se tulisi huomioida kansanterveydellisistä syistä vahvasti, sillä olosuhteilla voidaan vaikuttaa liikunnan määrään.

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen -ohjelmassa on ehdotettu asialle n. 25 miljoonan investointitasoa, joka on n. 1,5 % kaikista liikenneinvestoinneista. Usein investoinnit heikentävät kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta verrattuna autoilun houkuttelevuuteen. Pyörällä ja kävellen tehdään kuitenkin kolmasosa kaikista matkoista!

Autamme mielellämme, mikäli jalkakäytävien ja pyöräteiden liikuntakäytössä on lisää selvitettävää.

SUOMEN LATU

Eki Karlsson, toiminnanjohtaja, puh. 044 328 3286